

Vestland fylkeskommune
Postboks 7900
5020 BERGEN

Saksbehandlar, innvalstelefon
Gunn Helen Henne, 5764 3140

Fråsegn for fire akvakultursøknader i Lågøyfjorden om verknader for naturmangfald og friluftsliv

Omsynet til viktige naturverdiar som hubro og anna fugl, korall- og svampsamfunn og friluftslivskvalitetane i Lågøyfjorden tilseier ei føre-var-tilnærming til store endringar. Statsforvaltaren si klare tilråding er at fylkeskommunen vurderer nøye om det er miljømessig forsvarleg om alle dei fire anlegga kan etablerast samstundes.

Ut frå vår miljøfaglege kunnskap og dei miljøkriteria som Solund kommune har nedfelt i sin kommuneplan, rangerer vi dei fire søknadene med omsyn til å vere frå minst til mest konfliktfulle:

1. lokaliteten Nye Saltskår
2. lokaliteten Lyngholmane
3. lokaliteten Saltskår
4. lokaliteten Ospa

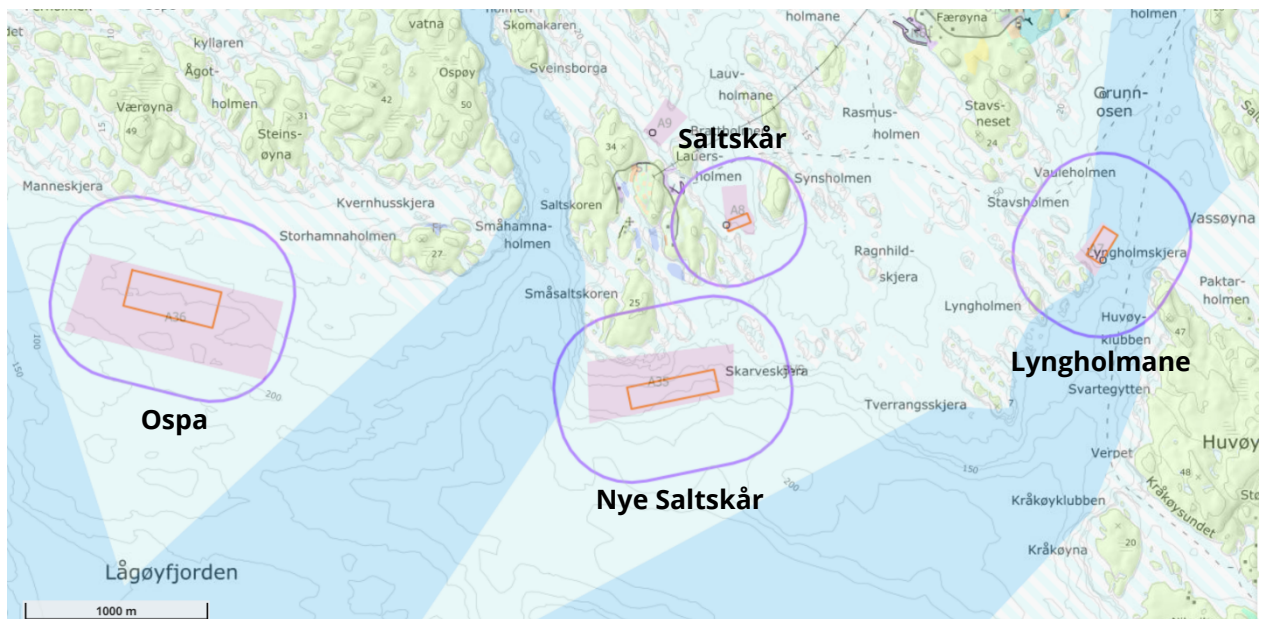
Ved prioritering mellom anlegga bør Ospa prioriterast sist, med bakgrunn i at denne lokaliteten har det klart høgaste potensialet for negativ påverknad på kjende naturverdiar både over og under vatn. Dersom det likevel blir gitt løyve til etablering ved Ospa, bør det setjast vilkår om fleire avbøtande tiltak enn dei som søkjar sjølv har foreslått, for å redusere mogleg negativ verknad for hubrobestanden.

Vi viser til søknader som gjeld etablering av fire nye akvakulturanlegg i Lågøyfjorden i Solund kommune. Vi sender her ei felles fråsegn om verknader som desse etableringane kan få på naturmangfald og friluftsliv i området, som eit fagleg kunnskapsgrunnlag til fylkeskommunen sine vurderingar etter akvakulturlova. Våre vurderingar og avgjerder etter forureiningslova kjem i eigne brev for kvar søknad.

Søknadene

- *Eide Fjordbruk* har søkt om å etablere eit anlegg med to plastringar ved **Lyngholmane**. Omsøkt storleik er 2340 tonn MTB. Anleggsarealet er på ca. 16 dekar, med fôrflåte og fortøyingar i tillegg. Lokaliteten har vore klarert som akvakulturlokalitet tidlegare (Lyngholmane, 1999, 1560 t MTB), men vart sletta frå Akvakulturregisteret i 2009.
- *Engesund Fiskeoppdrett*, i samlokalisering med *Aller Aqua*, har søkt om å etablere eit stålanlegg aust for **Saltskår**. Omsøkt storleik er 1560 tonn maksimal tillaten biomasse (MTB). Anleggsarealet er på ca. 5 dekar, med fôrflåte og fortøyingar i tillegg. Lokaliteten har vore klarert som akvakulturlokalitet tidlegare (Saltskår A, 2006, 780 t MTB), men vart sletta frå Akvakulturregisteret i 2010.
- *Nekst*, i samlokalisering med *Firda Sjøfarmer*, har søkt om å etablere eit anlegg sør for Saltskår (**Nye Saltskår**) for utprøving av ny anleggsteknologi. Omsøkt storleik er 3120 tonn MTB. Anlegget vil bestå av tre ordinære plastringar og ein nyutvikla, nedsøkkbar havmerd kalla «Havlijen». Anleggsarealet er på ca. 58 dekar, med fôrflåte og fortøyingar i tillegg.
- *Firda Sjøfarmer* har søkt om å etablere eit anlegg med ti plastringar sør for **Ospa**. Omsøkt storleik er 3120 tonn MTB. Anleggsarealet er på ca. 100 da, med fôrflåte og fortøyingar i tillegg.

Figur 1. Anlegga på lokalitetane (frå venstre) Ospa, Nye Saltskår, Saltskår og Lyngholmane er vist med anleggsareal (oransje) og omtrentleg overgangssone (lilla), på kart som viser område avsett til akvakulturføremål (rosa) i arealdelen til Solund kommune sin kommuneplan for 2022-2032. Overgangssonene er 300 meter for Saltskår og 400 meter for dei tre andre lokalitetane, jf. norsk standard NS 9410 om miljøovervaking.

Retningslinjer og føresegner frå Solund kommune sin kommuneplan

I samfunnsdelen og arealdelen til Solund kommune sin kommuneplan ligg det ei rekkje mål, prioriteringar, retningslinjer og føresegner¹ som er styrande for aktiviteten på akvakulturområda som er sett av i planen. Kommunen har i si handsaming av søknadene bedt om at sektormyndighetene tek omsyn til desse, og sikrar at dei vert gjennomførte i våre vedtak.

Generelle mål og prioriteringar knytt til næringsutvikling innan havbruk og bruk av sjøareala skal balanserast mot mål og prioriteringar knytt til berekraft, ivaretaking av naturmangfald og miljø, og omsyn til ålmenta og reiselivet si oppleving av natur, kultur og kystlandskap.

Det er gitt generelle føresegner knytt til at alle tiltak skal følgje miljøkvalitetsstandardar for vasskvalitet og miljømål etter vassforskrifta, og for omsynet til villaksen etter kvalitetsnorma for villaks og lakse- og innlandsfiskelova.

Når dei areala som er lagt ut med føremål akvakultur er vedtekne i planen, ligg det i det at det vil vere nokre påreknlege konsekvensar for natur, miljø og andre bruksinteresser av å prioritere for etablering av akvakultur på desse områda. Påverknaden frå anlegga skal likevel minimerast, i tråd med føringane i kommuneplanen.

For alle anlegga vil følgjande punkt under føresegn §6.6 om akvakultur vere særleg viktige:

- e. *Innanfor A2, A3, A7, A8, A9, A13, A15, A17, A25, A26, A34, A35 og A36 gjeld følgjande:
o Med bakgrunn i at nasjonale miljøstandardar alt er overskridne innafør kommunen sine sjøareal, kan tiltak etter særlovar berre tillatast dersom aktiviteten kan skje utan forverring av miljøtilstand.*
- f. *Under anleggsarbeid eller anna verksemd skal det visast aktsemd for å unngå mogleg skade på artar, naturtypar og økosystem, jf. plan- og bygningslova § 12-7 nr. 2.*
- g. *Det skal nyttast løysingar som gir minst mogleg støy til omgjevnadane for å redusere mogleg påverknad på fugleliv og ålmenta, t.d. hybridløysing, landstraum, lukka førsystem, undervassføring.*
- l. *Naturmangfaldslova sine prinsipp for avgjerdstaking, § 8 – 12, inkludert samla belastning, skal ligge til grunn for vurdering av tiltaket.*

For anlegget ved Ospa gjeld i tillegg også:

- h. *Innanfor A36 gjeld følgjande:
o Anleggsarbeid definert som etablering av anlegget eller skifte av større komponentar som varar over noko tid, skal ikkje skje i perioden mars-juni.*

Registrerte verdiar for naturmangfald eller friluftsliv kring lokalitetane

Søknadene har vedlegg som gjeld naturmangfaldet rundt anlegga: frå enkle kartutsnitt utan ytterlegare vurderingar (Lyngholmane), til notat/rapportar med meir og mindre inngåande

¹ Føresegner og retningslinjer til Solund kommune sin kommuneplan for 2020-2032

https://www.solund.kommune.no/_f/p1/i4cc7561f-5934-43c9-b54b-a2cafdcdfc0c/solund-arealdel-foresegner-2020-2032.pdf

vurderingar av anlegga sitt potensiale for påverknad på dei aktuelle naturverdiane (dei tre andre). Berre søknaden på Ospa har kartlagt marint naturmangfald i Lågøyfjorden² ut over det som fanst frå før i databasar og kart. Vi kjenner også til at det er gjort kartlegging i ei anna sak på austsida av Ospa, i Drivøyosen³. Firda Sjøfarmer har supplert søknaden for Ospa med merknader om vurderingar som vart gjort i kommuneplanprosessen og eit notat frå Akvaplan-niva⁴ om verknader for hubro.

Vi gir kort att hovudpunkta frå rapportane og supplerer ut frå vår kjennskap til naturmangfaldet i området.

Fugl

Ospa og dei andre nærliggande øyane nord i Solund har eit rikt fugleliv med registreringar i Artskart av mange både raudlista og meir vanlege artar, som er oppsummert i Rådgivende Biologer sin rapport for Lågøyfjorden. Området *Værøyna-Ospa* er vurdert til å ha ein *svært stor* verdi for raudlista fugl i denne rapporten.

I tillegg til dei opent tilgjengeleg opplysningane som Rådgivende Biologer bygger sine vurderingar på, har Statsforvaltaren også ikkje offentlege data om reirplassar for hekkande rovfugl i området. Det er kjende reirplassar for hubro fleire stader på desse øyane. Hubro er kategorisert som *sterkt truga (EN)* på raudlista frå 2021⁵. Ospa og øyane rundt utgjør eit viktig leveområde for hubro, som er ein art som både lokalt og nasjonalt har vore i sterk tilbakegang. Hubro er svært var for menneskeleg aktivitet, og fordi bestanden er så liten kan aktivitet i nærleiken av hekkeplassar utgjere eit trugsmål ikkje berre mot desse hekkeplassane, men mot heile den regionale bestanden under eitt.

Akvaplan-niva har i sitt notat oppsummert offentlege data om hubro i Solund og nabokommunane rundt, og litteraturreferansar om konfliktar mellom akvakultur / anna menneskeleg aktivitet og hubro. Dei konkluderer med at akvakultur ikkje er blant dei aktivitetane som spesifikt er vurdert som trugsmål mot hubro i raudlistevurderingane av arten, at det ikkje er kjente observasjonar av hubro nærare enn 17 km frå planlagt anlegg på lokaliteten Ospa, og at anlegget dermed kan etablerast, med nokre avbøtande tiltak. Notatet er prega av at Akvaplan-niva ikkje har hatt tilgang til dei ikkje offentlege data om hubrobestanden i regionen, og vurderinga deira av trusselbiletet for hubro i Solund er dermed sterkt misvisande. Det er elles lite relevant at akvakultur ikkje er lista opp blant viktige trugsmål mot hubro; både fordi det er få akvakulturanlegg i nærleiken av hubrohekkeplassar, og fordi det ikkje er anlegget i seg sjølv som er hovudproblemet, men den menneskelege aktiviteten det fører med seg. Spesielt uheldig er ny menneskeleg aktivitet i tidlegare lite påverka område.

Firda Sjøfarmer viser til at foreslegne avbøtande tiltak vil bli gjennomført, og at det ikkje kan bli «omkamp» om å få nytte akvakulturområdet på grunn av hubro no, ettersom motsegna om dette frå Statsforvaltaren i kommuneplanprosessen vart trekt etter justering av arealet 200 meter sørover. Dei avbøtande tiltaka som er presenterte i rapporten frå Akvaplan-Niva kan vi ikkje sjå at er spesielt relevante. Når eit akvakulturanlegg er planlagt med utgangspunkt i straumforsyning frå aggregat på grunn av lang avstand frå land, synast det noko underleg å rekne sløyfing av luftspenn som eit avbøtande tiltak. Slike tiltak skal minimere ulempene ved anlegget slik det er tenkt utforma og

² Birkeland, 2022. Etablering av oppdrettsanlegg i Lågøyfjorden, Solund kommune. Verdivurdering av marint naturmangfald. Rådgivende Biologer, rapport 3757.

³ Haugsøen og Olsen, 2019. Marint naturmangfald ved Drivøyosen, Solund kommune. Kartlegging av naturverdiar. Rådgivende Biologer, rapport 2930.

⁴ Sagerup, 2023. Redegjørelse for mulig påvirkning av hekkeforekomster av hubro i Solund kommune. Notat frå Akvaplan-niva datert 20.10.2023, APN-65329.

⁵ Hubro i Artsdatabanken <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/29469>

plassert. Ein kan såleis heller ikkje rekne det som eit avbøtande tiltak at det ikkje skal skje utkast av daut fisk frå anlegget, ettersom slik aktivitet er forbode i utgangspunktet. Heller ikkje dei andre avbøtande tiltaka som er føreslått (fiskeføring berre under fuglenett av høg kvalitet) er anna enn standardprosedyre ved dei fleste akvakulturanlegg.

Miljødirektoratet sin handlingsplan for hubro for 2022-2026⁶ viser til at «*det skjer arealinngrep og forstyrrelser i tilknytning til mange av de aktive og produktive hubroterritoriene i landet. Det kan føre til redusert hekkesuksess og i verste fall bortfall av territoriet. Derfor er det viktig at inngrep innenfor 1 km fra kjente reiområder unngås. I den nye handlingsplanperioden må det derfor gjøres et arbeid med å få forvaltningsaktuell kunnskap om hubro ut til aktuelle myndigheter. Det er også nødvendig med økt fokus på å bevare spesielt ettertraktede jaktområder for hubro, som våtmarker, gammel og åpen skog og sjøfuglkolonier.*»

Statsforvaltaren har som nemnt meir data om hubroen i fylket enn det som ligg offentleg tilgjengeleg. Kartlegging og overvaking av hubro har føregått årleg i Sogn og Fjordane sidan 2014, og med bruk av lydopptakarar er det påvist aktivitet ved 19 ulike lokalitetar fram til i år. To av desse hekkeplassane har i perioden gått tapt på grunn av menneskeleg forstyrning, og på grunn av det låge talet på hubro har det ved fem av lokalitetane berre blitt registrert einslege individ. Den kjente hekkebestanden i Sogn og Fjordane er dermed no på 12 par, og ettersom hubro sjeldan hekkar kvart år, er ungeproduksjonen svært liten (maksimalt fire par har klart å få fram ungar i eitt og same år).

Det meste av hekkebestanden av hubro i Sogn og Fjordane er konsentrert til Gulen med fire aktive lokalitetar og Solund med seks lokalitetar. Ingen av desse ligg nærare akvakulturlokalitetar enn 1 km. Av dei tre hekklokalitetane som ligg mellom 1 og 2 km frå fiskeoppdrettsanlegg, har to ikkje hatt registrert ungeproduksjon i løpet av dei ni åra som hubroprosjektet har vore i drift.

Statsforvaltaren sine ikkje offentlege data om hekkeplassar for rovfugl viser at det nærmaste hekkeområdet for hubro ligg i liten avstand til lokaliteten Ospa, med avstand mindre enn 1 km. Den eldste reirhylla i dette området ligg nesten 1 km unna, men vi mistenker at det er fleire alternative reirplassar i området, og det meste av det tilgjengelege arealet ligg nærare enn 1 km frå der akvakulturanlegget er tenkt plassert. Lokalitetane Lyngholmane, Saltskår og Nye Saltskår ligg ikkje nær ved kjende reirplassar.

Det er sannsynleg at dårleg næringstilgang er ein av fleire faktorar som påverkar hubrobestanden negativt, og på kysten har nok den kraftige tilbakegangen i sjøfuglbestandane ført til bortfall av viktig næring i hekketida for hubroen. Den aktuelle hekkeplassen ved lokaliteten Ospa har neppe vore i bruk på fleire år, men for ein langleva art som hubro er det vanleg at fuglane ikkje hekkar i år med lite næringstilgang. For å ta vare på arten er det viktig at hekkeplassane blir tatt vare på over lang tid, slik at dei er tilgjengelege utan uheldige påverknader når næringstilhøva forhåpentleg betrar seg. Hubroen stiller strenge krav til ein god hekkeplass, og den same hekkeplassen kan vere i bruk i mangfaldige generasjonar. I Noreg er det t.d. gjort utgravingar av beinrestar i ei reirhylla som viste at den same hylla har vore i bruk av hubro i om lag fire tusen år.

Vill anadrom fisk

Lågøyfjorden ligg på vestsida/»yttersida» av Solund, ut mot opne kystområde, mellom dei to hovudutløpa frå Sognefjorden gjennom Sognesjøen og Tollesundet. Sognefjorden og tilhøyrande kystområde har stor verdi for både villaks og sjøaure, og fjorden husar fem nasjonale laksevassdrag. Tilstanden til bestandane i alle dei større anadrome vassdraga i og rundt utløpet av Sognefjorden er

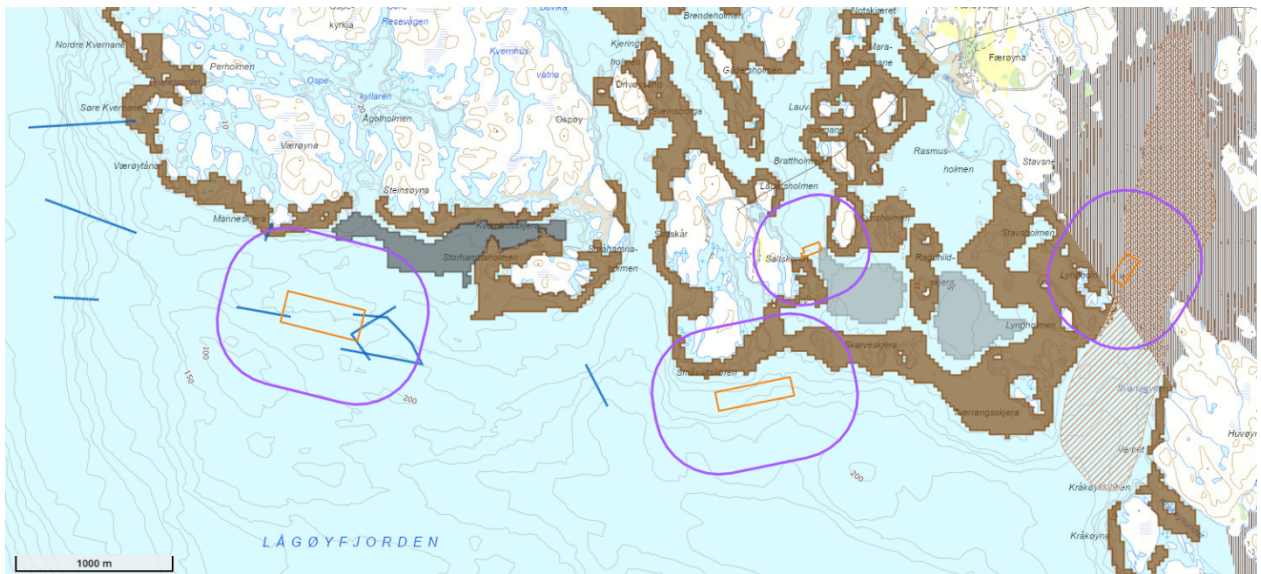
⁶ Miljødirektoratet sin handlingsplan for hubro 2022-2026 <https://prosjekt.statsforvalteren.no/siteassets/hubro/hubro-dokumenter/rapporter/handlingsplan-for-hubro-2022-2026.pdf>

moderat eller dårleg, som vist i Lakseregisteret sine kart, til dømes den siste femårsvurderinga for 2015-2019⁷. Situasjonen knytt til lakselus er også i 2023 alarmerande langs det meste av vestlandskysten, men aller mest alvorleg for utvandrande laksesmolt frå Sognefjorden og Hardangerfjorden, jf. Havforskningsinstituttet si årlege overvaking⁸.

Vi har ikkje kjennskap til at det er viktige vandringsruter for villaks eller viktige sjøaureområde tett opptil dei planlagde akvakulturanlegga i Lågøyfjorden. Men påverknaden frå lus og eventuelle rømmingshendingar frå akvakulturanlegg er ikkje nødvendigvis berre lokal, og etablering av fire nye anlegg i Lågøyfjorden vil kunne bidra til negativ effekt på bestandane både i Sognefjorden og dei nære kystområda.

Marint naturmangfald

Figur 2. Marine naturtypar som er registrert i Naturbase kring dei omsøkte anlegga ved (frå venstre) Ospa, Nye Saltskår, Saltskår og Lyngholmene inkluderer større taeskokgførekost (brunt), skjelsandområde (grått), blautbotnområde i strandsona (lysebrunt) og gyteområde (skravert svart/brunt). Omtrentleg plassering til søkelinjer frå kartlegging av naturmangfald ved lokaliteten Ospa er vist med blått.

Korall- og svampsamfunn

Ved lokaliteten Ospa er det filma ved botn og kartlagt marine naturtypar og raudlistearter i ni transekt² fordelt både aust og vest for anlegget, i forventa influensområde for utsleppa frå anlegget. Funna er ikkje lagt inn i Artskart og Naturbase. Den raudlista korallen kjøtkorall (*Anthomastus grandiflorus*) vart funne i tette førekomstar på det vestlegaste transektet om lag 1,6 km frå planlagt anlegg på Ospa, i lag med mindre førekomstar av andre typar hardbotnkorallar (mest sjøbusk og risengrynskorall). I transektet like ved/ under vestenden av anlegget vart det også funne nokre koloniar av sjøtre og sjøbusk. Det vart funne tette førekomstar av svamp på nesten alle transekta.

Basert på kartleggingane er det for nærområdet til lokaliteten Ospa identifisert fleire areal med verdi for det marine naturmangfaldet, m.a. eit stort område med dyphavssvampesamfunn i heile

⁷ Lakseregisteret sitt kart <https://laksekart.statsforvalteren.no/share/d10574a3458d>

⁸Karlsen mfl. 2023. En vurdering av lakselusinfestasjonen i produksjonsområdene 2023 — Sluttrapport til Mattilsynet fra den nasjonale overvåkingen av lakselus på vill laksefisk (NALO). <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskingen-2023-58>

anleggsområdet (*Steinsøyna*, stor verdi) og eit mindre område noko lenger vest (*Saltskoren*, middels verdi). Denne naturtypen har ikkje norsk raudlistevurdering enno, men står på lista over marine naturtypar som skal ha eit særskilt vern gjennom OSPAR-avtalen. Lengst vest er det registrert eit funksjonsområde for kjøtkorall (*Kjeringskjera*, middels verdi), med antatt utstrekning som held fram vidare mot nord og sør på dei bratte bergveggane der. Førekomstane av andre hardbotnkorallar er spreidde og ikkje tette nok til å bli vurdert som hardbotnkorallskog. Dersom det vert etablert akvakulturanlegg ved Ospa tilrår Rådgivende Biologer ei meir nøyaktig kartlegging av svampførekomstane si utbreiing. Dei tilrår også overvakingsprogram med oppfølgjande overvaking av både svamp og korall.

For dei andre tre lokalitetane er det ikkje gjort kartleggingar av marint naturmangfald i felt.

Tareskog

Alle lokalitetane ligg nært ved naturtypen *større tareskogførekomstar*. Området *Buefjorden*⁹ omfattar meir eller mindre samanhengande tareskog av stortare som strekker seg rundt ein stor del av øyane i nordlege delen av Solund, og er verdisett til *svært viktig*. Tareskogen si nøyaktige utstrekning er ikkje kartlagt i felt. Kartlegginga ved Ospa har verifisert tareskog i influensområdet til denne lokaliteten.

Ifølgje søknadene vil lokalitetane Ospa og Nye Saltskår ha fortøyingspunkt mot land som ligg i utkanten av den modellerte tareskogen, medan Saltskår og Lyngholmane sine fortøyingar i større grad vil komme inn i dette arealet.

Skjelsand

I nærområdet til dei fire lokalitetane er det registrert fleire førekomstar av naturtypen *skjelsand*. Området *Ospa*¹⁰ er ein større samanhengande førekomst som er verdisett til *svært viktig*. I tillegg ligg det to skjelsandområde ved *Færøyna*¹¹ som har verdi *viktig*. Områda sine nøyaktige utstrekningar er ikkje kartlagt i felt.

Lokaliteten Ospa ligg om lag 400 meter frå skjelsandområdet Ospa, og dei tre andre lokalitetane ligg kring dei to skjelsandområda ved Færøyna. Saltskår ligg heilt i nordenden av det austlegaste Færøyna-området, medan Nye Saltskår og Lyngholmane ligg ca. 500 og 600 meter frå desse områda.

Blautbotn i strandsona

*Avløypevika*¹² og *Færøyvika*¹³ er registrert som to middels store og *lokalt viktige* førekomstar av naturtypen *blautbotnområde i strandsona*.

Avløypevika ligg ca. 1,1 km både frå Ospa og Nye Saltskår, medan Færøyvika ligg ca. 1,3 og 1,4 km frå Saltskår og Lyngholmane.

Gyteområde og registrerte fiskeområde

Grunnosen er registrert av Havforskningsinstituttet som eit *lokalt viktig* gytefelt for kysttorsk, og delar av dette området er også registrert som gyteområde for torsk og hyse av lokale fiskarar.

⁹ Større tareskogførekomst, Buefjorden <https://faktaark.naturbase.no/?id=BM00121845>

¹⁰ Skjelsandområde, Ospa <https://faktaark.naturbase.no/?id=BM00122417>

¹¹ Skjelsandområde, Færøyna – to område: <https://faktaark.naturbase.no/?id=BM00122586> og <https://faktaark.naturbase.no/?id=BM00122587>

¹² Blautbotnområde i strandsona, Avløypevika <https://faktaark.naturbase.no/?id=BM00115018>

¹³ Blautbotnområde i strandsona, Færøyvika <https://faktaark.naturbase.no/?id=BM00114953>

Lokaliteten Lyngholmane ligg inne i begge desse gyteområda, medan dei tre andre ligg med stor avstand til gyteområda (1,6 km og meir).

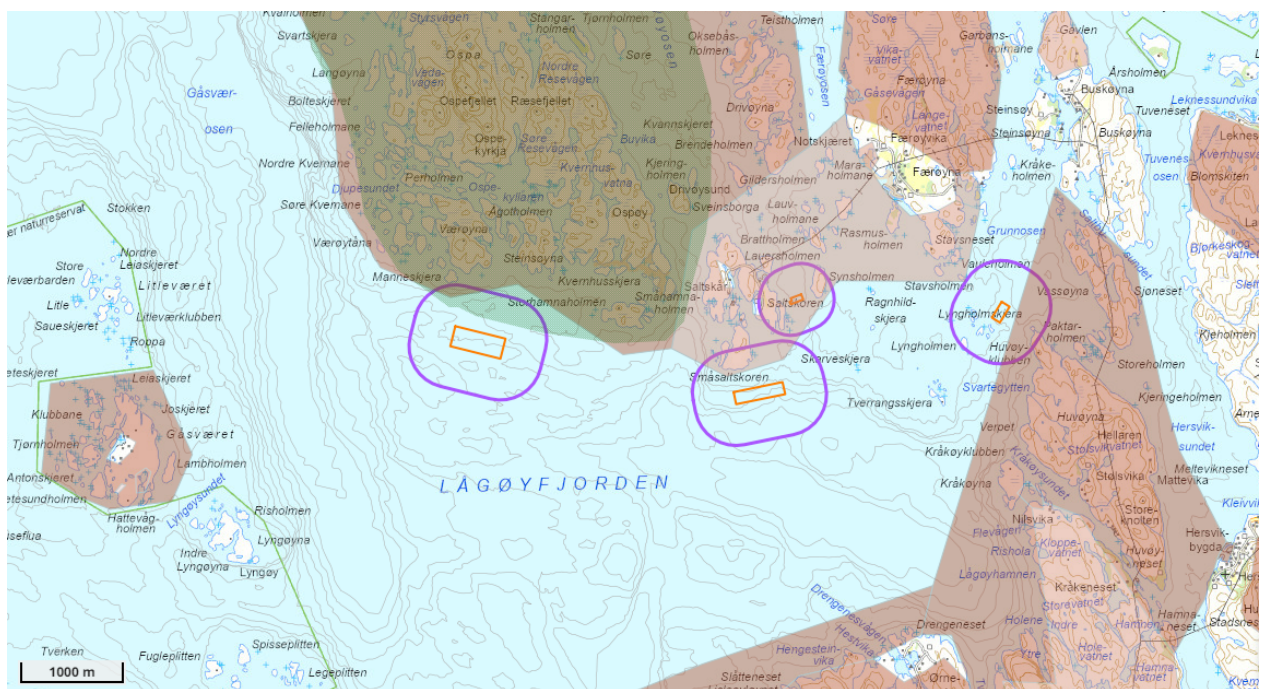
Det meste av *Lågøyfjorden* er elles registrert som rekefelt. *Gåsværosen* i djuprenna i vestlege delen er registrert som fiskeplass for breiflabb, brosme, lange og pigghå. I *Saltskårvågen* er det registrert eit område for krabbe- og hummarfiske og fleire låssettingsplassar for sild og makrell.

Lokalitetane Ospa og Nye Saltskår ligg delvis inne i rekefeltet og nærmast andre fiskeområde, medan det er noko større avstand til dei to andre lokalitetane. Nye Saltskår sin fôrflåte og fortøyingar vil komme framfor innløpet til Saltskårvågen.

Friluftsliv

Det meste av omlandet til Lågøyfjorden er kartlagt og registrert som område med verdi for friluftslivet. Områda *Ospa*¹⁴, *Færøy*¹⁵, *Tveranganspollen og Huvøyna*¹⁶, *Hognefjorden og Lågøyfjorden*¹⁷ og *Gåsvær*¹⁸, er alle vurdert som *svært viktige*, medan *Saltskoren Færøy*¹⁹ er vurdert som *viktig*. Området ved Ospa og øyane rundt er også med i fylkesdelplanen for friluftsliv for tidlegare Sogn og Fjordane fylke som eit regionalt viktig friluftsområde. «Sjødelen» av områda har kvalitetar knytt til både natur og kultur på sjøen og langs strandlina, og vert m.a. nytta til padling, fiske og båtutfart.

Lokaliteten Saltskår ligg inne i området Saltskoren Færøy, medan dei tre andre lokalitetane ligg like utanfor friluftslivsområda.

Figur 3. Lågøyfjorden med planlagde akvakulturanlegg, viktige og svært viktige kartlagde område for friluftsliv (raudt) og fylkesdelplan for friluftsliv (grønt).

¹⁴ Friluftslivsområde, Ospa <https://faktaark.naturbase.no/?id=FK00020185>

¹⁵ Friluftslivsområde, Færøy <https://faktaark.naturbase.no/?id=FK00020161>

¹⁶ Friluftslivsområde, Tveranganspollen og Huvøyna <https://faktaark.naturbase.no/?id=FK00020126>

¹⁷ Friluftslivsområde, Hognefjorden og Lågøyfjorden <https://faktaark.naturbase.no/?id=FK00020087>

¹⁸ Friluftslivsområde, Gåsvær <https://faktaark.naturbase.no/?id=FK00020144>

¹⁹ Friluftslivsområde, Saltskoren Færøy <https://faktaark.naturbase.no/?id=FK00020105>

Forureining

Dei fire søknadene har samla søkt om etablering av 10 140 tonn MTB i eit område som ikkje har nokon akvakulturanlegg i dag. Alle anlegga kjem i same vassførekomst, *Lågøyfjorden*²⁰, som er ein moderat eksponert kystvassførekomst. Det er lite påverknad frå menneskeleg aktivitet i vassførekomsten frå før, i all hovudsak berre litt spreidde avløp. Den økologiske miljøtilstanden er *god*, basert på miljøgranskningane gjort i samband med akvakultursøknadene. Det er ingen data og følgjeleg *ukjent* status for kjemisk tilstand.

Den påreknlege miljøverknaden av å planlegge areal til akvakulturproduksjon er at dette vil sette eit visst lokalt fotavtrykk. Forureininga/utsleppa frå det enkelte anlegg ventast å få verknader for vassmiljøet som er innafor akseptgrensene i regelverket. Den samla påverknaden på vassmiljøet er likevel vanskeleg å vurdere på førehand i tilfelle som dette, der det vert etablert store, nye utslepp i eit relativt upåverka område. Det finst lite erfaringsgrunnlag frå tidlegare drift på dei no sletta lokalitetane når det gjeld utsleppa sin verknad på vassmiljøet, og produksjonen som var godkjent der tidlegare var også lågare enn det som blir søkt om no. I tillegg kjem to heilt nye lokalitetar. Etableringane er kvar for seg ikkje venta å gi uakseptabel verknad for resipienten sin miljøtilstand, men det er framtidig miljøovervaking som kan gi det endelege svaret på om naturmiljøet har stor nok kapasitet til å omsette dei omsøkte utsleppa på ein berekraftig måte.

Løyva etter forureiningslova vert gitt mellombels og med krav om miljøovervaking og meir kartlegging av naturmangfald m.m., fordi det er usikkert korleis utsleppa vil påverke miljøet og naturmangfaldet både på dei enkelte lokalitetane og for området samla sett. Det er ikkje aksept for at naturmangfaldet rundt lokalitetane, verken over eller under vatn, vert nemnande påverka av utsleppa frå drifta. Vilkår for løyva har krav til å oppretthalde miljøtilstanden i sjøen, og krav om å gjere tiltak dersom denne vert dårlegare over tid. Det er også sett særlege vilkår knytt til støy av omsyn til naturmangfaldet.

Statsforvaltaren sine vurderingar

Vi uttalar oss her berre om etableringane sine verknader og konfliktpotensiale innafor vårt sektoransvar knytt til forureining, naturmangfald, friluftsliv og forvaltning av vill anadrom fisk. Vi viser elles til vurderingar kring anlegga sine verknader for helse, natur og miljø som er omtalt i vedtaka for det enkelte anlegg etter forureiningslova, og grunngevingane for vilkåra som er sett i løyva der. Overordna samfunnsnytte, verknader for lokalsamfunna i Solund og eventuelle konfliktar med anna næringsverksemd, reiseliv m.m. ligg til fylkeskommunen å vurdere etter akvakulturlova.

Samla belastning av fire nye anlegg med produksjon på til saman over 10 000 tonn MTB, kan bli merkbar både med omsyn til miljøtilstanden i vassøyla og på botn, og for sårbare artar sine levekår. At alle dei fire areala for akvakultur vert tekne i bruk samstundes, vil også kunne gi meir konflikt med friluftsliv- og fritidsfiskeinteresser enn dersom dei hadde blitt fasa inn over eit noko lengre tidsrom.

Ospa har vore, og er, eit viktig område for hubrobstanden i Vestland fylke. Det er kjent fire reirhyller for arten på sjølve Ospa og holmane rundt, og av desse reknar vi med at tre kan ha vore i bruk samtidig før hubrobstanden begynte å kollapse. Ospa skil seg ut ved å vere ubebudd og avsides, noko som kan forklare den høge førekomsten av hubro. Det vil vere av stor verdi at Ospa opprettheld denne statusen også i framtida, med tanke på at hubrobstanden forhåpentleg kan

²⁰ Vassførekomsten *Lågøyfjorden* i Vann-Nett <https://vann-nett.no/portal/#/waterbody/0280030100-C>

bergast og auke igjen. Det er derfor viktig at menneskeleg aktivitet blir halde på eit så lågt nivå som mogleg, og at det ikkje blir etablert ny, forstyrrende aktivitet innanfor kritisk avstand frå hekkelokalitetar. Etablering av eit akvakulturanlegg ved lokaliteten Ospa vil vere nettopp eit slikt nytt forstyrrende element, og ligge på grensa til å kunne påverke tilhøva negativt. Helst bør det nok ikkje etablerast permanent aktivitet ved lokaliteten, men det kan vere at reelle avbøtande tiltak kan fungere. Det mest nærliggande vil i så fall vere at anlegget flyttast så langt sør som det er mogleg innanfor arealet avsett til akvakulturføremål. Eit anna er at all ekstern aktivitet knytt til anlegget (transport av menneskap, lossing og lasting osv.) i så stor grad som mogleg blir lokalisert på sørsida av anlegget.

Etablering av fire akvakulturanlegg i Lågøyfjorden må forventast å gi verknader både for naturmangfald og miljøtilstand i sjøområda rundt lokalitetane. Etableringane skjer dels på nye lokalitetar (Ospa og Nye Saltskår), og dels på tidlegare sletta lokalitetar (Saltskår og Lyngholmane) som begge har større omsøkt MTB enn dei tidlegare lokalitetane var godkjent for. Det er god miljøtilstand lokalt i anlegga sine nærområde i dag, men det finst ikkje data for resipienten som heilskap og djupområda der utslepp kan akkumulere over tid. Det er større og opnare resipient for omsetting av organiske utslepp ved Ospa og Nye Saltskår enn ved Lyngholmane og Saltskår (Saltskår har den mest innelukka/krevjande resipienten), og utsleppa ved begge dei to siste vil auke samanlikna med dei sletta tidlegare lokalitetane. Nye Saltskår vil gjennom utvikling og uttesting av ny anleggsteknologi kunne bidra til løysingar som kan redusere næringa sitt fotavtrykk på miljø og naturmangfald, og har såleis litt større overordna samfunnsnytte enn dei andre anlegga.

Omsynet til viktige naturverdiar som hubro og anna fugl, korall- og svampsamfunn og friluftslivskvalitetane i Lågøyfjorden tilseier ei føre-var-tilnærming til store endringar. Statsforvaltaren si klare tilråding er at fylkeskommunen vurderer nøye om det er miljømessig forsvarleg om alle dei fire anlegga kan etablerast samstundes.

Ut frå vår miljøfaglege kunnskap og dei miljøkriteria som Solund kommune har nedfelt i sin kommuneplan, rangerer vi dei fire søknadene med omsyn til å vere frå minst til mest konfliktfulle:

1. lokaliteten Nye Saltskår
2. lokaliteten Lyngholmane
3. lokaliteten Saltskår
4. lokaliteten Ospa

Ved prioritering mellom anlegga bør Ospa prioriterast sist, med bakgrunn i at denne lokaliteten har det klart høgaste potensialet for negativ påverknad på kjende naturverdiar både over og under vatn. Dersom det likevel blir gitt løyve til etablering ved Ospa, bør det setjast vilkår om fleire avbøtande tiltak enn dei som søkjar sjølv har foreslått, for å redusere mogleg negativ verknad for hubrobestanden.

Med helsing

Kjell Kvingedal
miljødirektør

Gunn Helen Henne
senioringeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til :

Solund kommune
Eide Fjordbruk AS
Engesund Fiskeoppdrett AS
Aller Aqua Norway AS
Nekst AS
Firda Sjøfarmer AS